

Lodovico Guicciardini, *Beschrijving van de hele Nederlanden, ook genoemd Nederduitsland*, Nederlandstalige uitgave uit 1612

P 108 – 109

Het markgraafschap van het Heilig Roomse Rijk

P 108

Het markgraafschap van het Heilig Roomse Rijk is volgens Cornelius Grapheus opgericht door keizer Justinianus. Maar anderen zeggen dat het vroeger gebeurde. Johannes Aventinus¹, een voortreffelijke Duitse geschiedschrijver, vertelt in *Aventinus lib. 3. Annal.* dat Odilo, de broer van Theodo, vorst van Beieren², omwille van zijn deugdzaamheid door Theoderik I, koning der Franken, werd aangesteld over het gewest begrepen tussen Schelde, Maas, Rijn en de Noordzee. Dit kwam omdat hij de aanvallen van de Noormannen moest afslaan. Deze stroopten en roofden, op zee en op het land. Hij werd dus aangesteld als gouverneur van de Antwerpse mark of grens, wat toen het uiterste uiteinde van het Roomse Rijk was.

P 109

Een dergelijk gebied wordt, zoals Aventinus zegt, in het Nederlands 'markgraafschap' genoemd. Jan de Maire bewijst ook dat dit markgraafschap reeds lang voor Justinianus was ingesteld en het 'markgraafschap van het Heilig Roomse Rijk aan de Schelde' werd genoemd. Het begon bijna in het midden van de stad Valenciennes en strekte zich verder uit langs de Schelde tot Antwerpen en vandaar tot aan de Noordzee. Twee van de voornaamste overblijfselen van het markgraafschap in Valenciennes zijn de keizerlijke zaal, met een provoost en andere officieren die recht spreken. Het andere overblijfsel is de vrijheid, een gebied dat zich ver rondom de stad uitstrekt en de 'banlieue' wordt genoemd. Hierbinnen zijn de vrijheden zo groot dat ook moordenaars van alle landen zich daar altijd vrijelijk mogen vestigen en blijven wonen, zoals verder wordt uitgelegd. De vornoemde Jan de Maire vertelt dat Anselbertus, een Romeins senator, de eerste markgraaf was die het markgraafschap kon laten overerven door zijn kinderen en dit voorrecht had gekregen van keizer Justinianus. Zijn zoon Arnold was zijn opvolger.

¹ Johann Georg Turmair

² hertog Theodo II is grootoom van Odilo van Beieren

L. Guicciardini, *Beschrijving van de Nederlanden*, Nederlandstalige uitgave, 1612
Beschrijving van het markgraafschap van het Heilige Roomse Rijk, p. 108-109

Paulus Aemilius schrijft in *Paul. AEmil. lib. 3.* dat dit markgraafschap werd opgericht door keizer Otto II rond 973, en dat het als bruidsschat werd gegeven aan zijn tante, koningin Gerbera, de moeder van koning Lotharius van Frankrijk. Tot dit markgraafschap behoorden Nijvel, Leuven, Brussel en Antwerpen. Al deze geschriften spreken elkaar niet tegen, aangezien vorsten en landsheren de staten veranderen, vergroten en verkleinen naar believen, zoals dikwijls gebeurde met het hertogdom Lotharingen. En hierdoor komt het dat geschiedschrijvers dikwijls de nieuwe hervorming niet aan de eerste, maar aan de laatste hervormer toeschrijven. Hoe het ook zij, zij zijn het er wel allemaal over eens dat Antwerpen de hoofdstad is van het markgraafschap van het Heilig Roomse Rijk. Van die tijd dateert duidelijk de belangrijkheid van de stad. Uiteindelijk zijn voornoemde Aventinus en Jan de Maire het erover eens dat het markgraafschap tenslotte onder bewind kwam van (hofmeier) Ansegisel, vader van Pepijn II³. Ansegisel werd de eerste hertog van Brabant en van hem stamden de volgende hertogen van Brabant in dit edel markgraafschap af.

³ Pepijn van Herstal

L. Guicciardini, *Beschrijving van de Nederlanden*, Nederlandstalige uitgave, 1612
Beschrijving van het markgraafschap van het Heilige Roomse Rijk, p. 108-109